

Příloha ke školnímu vzdělávacímu programu

NAŽIVO+ Verze 2

Základní škola a Mateřská škola Horka nad Moravou

Lidická 9, Horka nad Moravou

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
pro 1. stupeň – Montessori

Verze 1 - 24. 8. 2009

OBSAH

1 Charakteristika školního vzdělávacího programu.....	4
1.1 Výchovné a vzdělávací strategie.....	4
1.1.1 Principy pedagogiky M. Montessori.....	4
1.1.2 Předpoklady pro efektivní vzdělávání v třídách Montessori.....	7
1.1.3 Cíle vzdělávání na I. stupni Montessori.....	9
1.1.4 Klíčové kompetence v třídách Montessori.....	10
1.2 Začlenění průřezových témat	12
2 Učební plán.....	14
2.1 Ročníkový.....	14
3 Učební osnovy.....	15
3.1 Český jazyk a literatura.....	15
3.1.1 Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu.....	15
3.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků.....	15
3.1.3 Český jazyk a literatura - obsah učiva a získané vědomosti na konci 5. ročníku.....	17
3.2 Anglický jazyk.....	22
3.2.1 Anglický jazyk - obsah učiva a získané vědomosti na konci 1. ročníku.....	23
3.3 Matematika.....	24
3.3.1 Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu.....	24
3.3.2 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků.....	24
3.3.3 Matematika - obsah učiva a získané vědomosti na konci 5. ročníku.....	26
3.4 Informatika.....	30
3.5 Kosmická výchova.....	30
3.5.1 Obsahové vymezení předmětu.....	30
3.5.2 Časové a organizační vymezení předmětu.....	31
3.5.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků.....	31
3.5.4 Kosmická výchova - obsah učiva a získané vědomosti na konci 5. ročníku.....	33
3.6 Tělesná výchova.....	47
4 Školní projekty.....	47
4.1 Projekty sdílené s ŠVP Naživo+ verze2.....	47

4.2 Projekty ŠVP Montessori.....	47
4.2.1 Pobyt v přírodě.....	47
4.2.2 Mediální výchova.....	47
4.2.3 Další projekty.....	48
5 Hodnocení žáků.....	48
5.1 Základní pravidla pro použití slovního hodnocení:.....	48
5.2 Základní kritéria pro hodnocení:.....	49

1 Charakteristika školního vzdělávacího programu

Vzdělávání na prvním stupni základní školy navazuje na předškolní vzdělávání a výchovu v rodině. Musí být založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních a vývojových potřeb, možností a zájmů každého žáka. Má mít činnostní a praktický charakter a motivovat žáky k celoživotnímu učení. Má vést žáky k samostatnosti, aktivitě, spolupráci.

Tyto podmínky splňuje pedagogická metoda Marie Montessori.

1.1 Výchovné a vzdělávací strategie

1.1.1 Principy pedagogiky M. Montessori

Utváření nového vztahu dospělého k dítěti

Chování učitele k dítěti je vždy plné respektu k jeho individualitě jako k hotovému člověku.

Dospělý nemá žádné právo dítě formovat a manipulovat, zaměřuje se na vlastní záporné povahové rysy namísto pozorování záporných vlastností dětí.

Učitel je rádce a rovnocenný partner, který dítěti pomáhá na jeho cestě objevování a učení se, projevuje maximální vstřícnost, otevřenost, trpělivost k dítěti.

Vlastní objevování poznatků samotným dítětem

je klíčovým principem výchovně vzdělávací činnosti Montessori pedagogiky. Potřeba učit se, porozumět okolí, vyznat se v souvislostech je v nás zakódována přímo geneticky. Při výchově a učení stačí respektovat individuální vývoj a využít senzitivní fáze každého dítěte.

Senzitivní fáze jsou zvláštní vnímavosti k získávání určitých schopností. Trvají jen určitou dobu a nenávratně se zakončí, ať už jsou využity nebo ne. Člověk se nikdy jistě věci tak jednoduše nenaučí, jako v odpovídající citlivé fázi.

Polarita pozornosti je maximální koncentrace na určitou práci. Pokud je dítě takto zaujato, nemá být vyrušováno a má mu být poskytnut dostatek času, aby práci samo dokončilo.

Jednota fyzického a duševního

V Montessori systému je zdůrazněna duševní a fyzická jednota ve všech oblastech vývoje člověka. Tělesná a duševní harmonie je podmínkou seberealizace člověka. Proto pro rozvoj harmonického člověka má velký význam rozvoj smyslového vnímání. V Montessori koncepci je významnou kategorií pohyb, tělesná činnost.

Volný a přirozený pohyb dětí

Podle Marie Montessori je pohyb důležitý pro rozvoj dětské osobnosti a pro rozvoj inteligence. Pohyb je také významný pro uskutečnění polarizace pozornosti. V Montessori školách se pohyb využívá při vzdělávacím procesu. Organizace vyučování musí takové učení umožnit. Děti sedí u stolků jen tehdy, pokud mají činnost spojenou s písemným projevem, prakticky po celou dobu vyučování se volně pohybují po třídě. Podstatné je, že

k poznání kultury lidstva i současné kultury je třeba připravit prostředí, které dítěti umožní pochopit svět v souladu s jeho věkem, jeho duševní úrovní, a zároveň mu přinese svým uspořádáním a obsahem podněty pro proces poznávání.

Připravené prostředí

Věcné prostředí připravené pro aktuální senzitivní období jednotlivých dětí (speciální výukový program a materiály, proces osvojování poznatků)

Osobnost učitele

Láska dítěte

k dospělým (zpětná vazba pro učitele)

k druhým dětem (respektování, spolupráce a pomoc mezi dětmi)

k prostředí (vlastní uspokojení a radost dětí)

Samostatná práce jednotlivce

Používá se také označení volná nebo svobodná práce, protože dítě si může zvolit:

co = jaký materiál si vybere, jakou oblast, na čem bude pracovat, co se chce učit a o čem chce získat další informace

kde = vybírá si místo, kde bude ve třídě pracovat

kdy = dítě nepracuje na povel či podle zvonění, ale motivuje ho jeho polarita pozornosti; každé dítě je na určitou věc „naladěno“ v jinou dobu

s kým = může pracovat samo, ve dvojici, ve skupině

Volná – svobodná práce však neznamená, že dítě střídá činnosti bez ukončení nebo nedělá nic. Svoboda nespočívá v tom, že dítě zůstane ponecháno samo sobě, nebo že učitel vůbec nezasahuje do jeho vzdělávání a učebních procesů... Nějakou činnost si dítě zvolit musí. Učitel činnost dětí koordinuje a musí využít své pedagogické dovednosti, aby bez příkazů pomohl najít dítěti činnost, která ho zaujme.

Svoboda dítěte je samozřejmě chápána jako povinnost, ne anarchie. To znamená, že pokud se dítě pro něco rozhodne, je jeho povinností práci dokončit. Pokud chce dítě pracovat s určitým materiálem, který ho zajímá – samo se svobodně rozhodne – je jeho povinností dodržet daná pravidla. K sebedisciplíně vedou učitelky děti již od mateřské školy.

Dělená odpovědnost

Učitel dává dítěti možnost svobodné volby ve výběru činností, ale současně preferuje a pomáhá vybírat činnost pro dítě, které se nedokáže samo rozhodnout. Dává svobodu dítěti tam, kde je schopné převzít zodpovědnost.

Zasahuje v případě, kdy se dítě nudí a nedokáže si vybrat činnost nebo kde jsou porušována pravidla. Dále učitel podporuje a pomáhá dětem, které pomoc potřebují. Snaží se postupně doprovodit dítě do stádia vlastní odpovědnosti.

Trojstupňová výuka

Tato metoda je vhodná zejména pro předškolní věk, případně pro plynulý přechod některých dětí do základní školy a pouze při některé učební látce.

1. Pojmenování učitelem

označení předmětů, jevů.

2. Znovupoznání

procvičení s dítětem (nejdůležitější etapa); dítě dává k pojmu předmět, obrázek, slovo, číslice apod.; učitel uplatňuje různorodost nápadů k procvičení.

3. Aktivní ovládání

je vlastně kontrola, zda dítě vše pochopilo a problému rozumí. Pojem přichází od dítěte. Učitel dítě nezkouší a nehodnotí, ale klade autentické otázky.

Izolace jedné vlastnosti

Základní didaktický princip pedagogiky M. Montessori. Izolovaná vlastnost musí být zřetelně vyjádřená. Vzniká tak výrazný, a tím snadno postižitelný rozdíl /např. jasně červený/.

V dalších úkolech je tato kvalita odstupňována /např. osm odstínů červené barvy/. Výrazný rozdíl se postupně zmenšuje, úkoly jsou stále obtížnější, dítě při jejich plnění dosahuje větší vnímavosti a pozornosti.

Práce s chybou

Žáci nejsou za chyby trestáni nebo záporně hodnoceni, ale má jim být ukazatelem toho, co ještě je třeba procvičit či zopakovat.

Chyba je chápána jako běžný, přirozený projev v procesu učení, jako užitečná součást řešení problémů a jako bohatý zdroj nových poznatků.

Učitel by neměl používat negativní hodnocení, ale například nabídnout dítěti znovu tentýž materiál, aby mělo možnost si samo všimnout svých chyb a opravit je.

Materiály a pomůcky jsou připraveny tak, aby si dítě vždy samo mohlo zkontrolovat správnost řešení, najít a opravit chybu - vlastní chyby tak napomáhají v dalším učení.

Různé formy kontroly chyb:

- Mechanická kontrola chyb pomocí smyslového materiálu
- Kontrola chyby pomocí zdokonalené činnosti opakujícím cvičením
- Kontrola chyb porovnáním vlastní práce s předlohami.

Jaký druh opravy chyby je zvolen, závisí na dítěti, na materiálu, na druhu cvičení a na celkové situaci ve skupině.

Práce s pochvalou - oceněním

Vztah dospělého a dítěte v Montessori pedagogice a výchově předpokládá láskyplný přístup učitele ke každému dítěti.

Učitel se snaží používat diferencovaně jazyk tak, aby nehodnotil a neposuzoval, ale dával přítom najevo, že dítě získalo novou dovednost nebo mu projeví náklonnost a účast.

Každé dítě potřebuje pocit jistoty, bezpečí, úspěšnosti, aby si ho někdo všímal a aby mělo radost a cítilo sebeuspokojení ze své práce; ale neustálé kladné či záporné hodnocení ze strany dospělých potom omezuje jeho svobodnou volbu činnosti a sebevědomí.

Cílem je, aby děti dělaly to, co je vnitřně uspokojuje.

S pochvalou se zachází přiměřeně tak, aby se dítě nestalo na pochvale závislé. Dítě má cítit sebeuspokojení z práce, kterou dělá; nedělat práci pro uspokojování představ dospělého, pro pochvalu nebo známky.

Pochvala je využívána zejména u nových a nejistých dětí k navození pocitu bezpečí a jistoty.

Při této metodě se probouzí u dětí smysl pro vlastní důstojnost a vede je k odmítání pochvaly. Jejich pocit sebeodpovědnosti, sebedůvěry a rovnocennosti pak snižuje pojem chvály.

Předškolní děti mají největší radost ze samotné práce, pro školní děti je pak výsledek největší odměnou. A celkový láskyplný vztah a přístup dospělého k dítěti je vlastně sám o chvále.

1.1.2 Předpoklady pro efektivní vzdělávání v třídách Montessori

Pedagogické předpoklady

- Učitel vytváří prostředí, které ve třídě respektuje individuální osobnost dítěte.
- Učitel vztah s dětmi buduje na principu empatie s ohledem na stupeň vývoje dítěte.
- Učitel má partnerský přístup k dětem.
- Učitel je ochoten se stále profesně i osobnostně vzdělávat.
- Učitel oceňuje výkon a pokrok jednotlivce.
- Učitel zná materiály tak dalece, aby mohl pracovat společně s žáky.
- Učitel podporuje spolupráci a vytváří prostředí pro komunikaci rodiny a školy.
- Učitel spolupracuje na obohacování vzdělávacího prostředí novými materiály a pomůckami.
- Učitel spolupracuje s ostatními kolegy je ochoten poradit a pomoci méně zkušeným kolegům v realizaci Montessori pedagogiky.
- Všichni učitelé postupují podle společně vytvořených pravidel.
- Učitel je vzdělán ve filosofii a pedagogice Montessori a zúčastňuje se informačních setkání, seminářů a konferencí o metodě Montessori.

Osobní předpoklady učitele

- Znalost základních principů pedagogiky Marie Montessori a možností jejich uskutečnění.
- Znalost principů tvorby a práce s montessori pomůckami jako předpoklad pro vlastní samostatnou tvorbu nových a doplňujících materiálů.
- Připravenost dojít s žáky k poznání: Není důležité všechno vědět, je důležité vědět, kde se dá všechno najít.
- Připravenost k dalšímu celoživotnímu vzdělávání: Chtít stále znovu zkoušet něco nového je životní naladění, které učitelé potřebují při otevřeném vyučování.
- Učitel se musí umět lehce vypořádat s nepředvídatelnými situacemi a flexibilně reagovat na neočekávané.
- Je to člověk, který nechce žít život jenom podle plánu; měl by ukázat odvahu a radost z objevování neplánovaných vyučovacích situací.
- Učitelé jsou v roli pozorovatelů a pomocníků, jsou dětem k dispozici tehdy, pokud potřebují informaci nebo pomoc, učitel však svou pomoc neprosazuje a nevnučuje, či nevylepšuje něco z žákovy práce, pokud o to žák sám nepožádá.
- Učitel své žáky akceptuje takové, jací jsou. Děti přicházejí do školy ze svého prostředí, které jim spoluutvářelo i vzorce chování. Cílem musí být smysluplné zařazení dětí do společnosti se všemi jejich vlohami a vlastnostmi.
- Učitel je příkladem pro mládež tím, že svými ideály žije.

Prostorové předpoklady

- Třídy jsou zařízeny tak, aby zajistily pohodlí a hygienické podmínky, jež respektují individuální práci žáků a zohledňují věkové a vývojové období, pro které je třída určena (připravené prostředí).
- Skříňky a police s Montessori materiálem jsou pro žáky volně dostupné.
- Stolky jsou sestaveny pro práci jednotlivce, dvojice i skupin žáků.
- Pomůcky jsou přehledně uspořádány podle oblastí vzdělávání a posloupnosti.
- Žáci si vymezují svou pracovní plochu (tácy, koberečky).
- Ve třídě je prostor určený vzájemnému setkávání žáků a jejich společné komunikaci, prostor pro cvičení koncentrace a ticha a prostor pro společné aktivity s učitelem.
- Je připravený prostor pro pohodlnou práci i pro relaxaci žáků.
- Každé dítě má vyhrazené místo, kam by si mělo ukládat své osobní věci.

Organizační předpoklady

- Organizace výuky respektuje senzitivní období a polaritu pozornosti dětí. Vyučování není členěno na vyučovací hodiny a děleno přestávkami, nezvoní, nemusí být pravidelně stanoven rozvrh hodin.

- Učitel pracuje s chybou a pochvalou dle zásad a principů Montessori pedagogiky.

- Nepodporuje se soutěžení mezi dětmi a jejich vzájemné srovnávání.

Práce dítěte se zaznamenává popisným, nehodnotícím jazykem. Tresty ani odměny se pro hodnocení práce dítěte zásadně nepoužívají.

- Pro žáky je vytvořena klidná a podnětná atmosféra, která je podporuje v objevování a radostném učení.

- Děti se podílejí na tvorbě pravidel chování a práce.

- Hodnocení na vysvědčení je pouze slovní.

- Výsledky práce žáků se shromažďují jako portfolia.

1.1.3 Cíle vzdělávání na I. stupni Montessori

Cíle formulované v ŠVP pro I. stupeň Montessori jsou vytvořeny ve shodě s pedagogickou koncepcí M. Montessori a naplňují kompetence dané Rámcovým vzdělávacím programem. Škola se snaží vytvořit pevnou soustavu poznatků, které jsou významné pro poznávání, praktickou činnost, dorozumění s lidmi a budoucí život.

- Žáci chápou osvojené vědomosti v souvislostech a vzájemných vztazích.

- Žáci dokážou uplatnit získané vědomosti a dovednosti při řešení poznávacích a praktických úloh.

- Žáci se srozumitelně a jasně vyjadřují, naslouchají a čtou s porozuměním, umí reprodukovat text.

- Žáci dokážou samostatně pracovat s učebními vzdělávacími texty, vyhledávat informace, třídit je, zpracovávat a vytvářet vlastní učební texty v podobě knih. Klíčovým pojmem Montessori koncepce je sebevzdělávání.

- Žáci umí řešit poznávací problémy, klást otázky, formulovat hypotézy a vyvozovat závěry.

- Žáci dokážou vyjadřovat své názory, diskutovat o nich a ověřovat si jejich platnost a správnost.

- Žáci se naučí v učebních a praktických situacích uplatňovat základní myšlenkové operace.

- Žáci si osvojují poznatky díky systematické samostatné práci s didaktickými pomůckami a učebním materiálem.

- Žáci si osvojují poznatky a dovednosti v souladu s estetickým vnímáním světa, estetickým prožíváním.

1.1.4 Klíčové kompetence v třídách Montessori

Kompetence k učení

- vybírání a využívání pro efektivní učení vhodných způsobů, metod a strategií, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence řešení problémů

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění

-využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

-využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

-účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce

-podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá

-přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají

-vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

-respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí

-chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu

-rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka

-respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit

-chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

-používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

-přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot

-využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

-orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

1.2 Začlenění průřezových témat

Rozložení a zařazení průřezových témat do předmětů a ročníků

Obsah průřezových témat je integrován do výuky nebo realizován v rámci projektů.

ČJ – český jazyk a literatura, AJ – Anglický jazyk, KV – Kosmická výchova, TV Tělesná výchova, M – Matematika, IT - Informatika

Integrace ve výuce

Průřezové téma	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník
Osobnostní a sociální výchova	ČJ, AJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M
Výchova demokratického občana	ČJ, KV	ČJ, KV	ČJ, KV	ČJ, KV	ČJ, KV
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech			ČJ, KV	ČJ, KV	ČJ, KV
Multikulturní výchova	ČJ, AJ, KV	ČJ, AJ, KV	ČJ, AJ, KV	ČJ, AJ, KV, IT	ČJ, AJ, KV, IT
Environmentální výchova	ČJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M	ČJ, AJ, KV, TV, M, IT	ČJ, AJ, KV, TV, M, IT
Mediální výchova		ČJ, AJ, KV,	ČJ, AJ, KV,	ČJ, AJ, KV, IT	ČJ, AJ, KV, IT

Realizace v projektech

Výchova demokratického občana

Občanská společnost a škola

- projekt Dětská práva

určen pro ročníky: 1, 2, 3, 4, 5

Občan, občanská společnost a stát

- projekt Významné dny

určen pro ročníky: 1, 2, 3, 4, 5

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Evropa a svět nás zajímá

- projekt Evropa a svět nás zajímá

určen pro ročníky: 3, 4, 5

Jsme Evropané

- projekt Evropa

určen pro ročníky: 5

Environmentální výchova

Ekosystémy

- projekt Voda

určen pro ročníky: 3

- projekt Les ve škole – škola v lese

určen pro ročníky: 4

- Den Země

určen pro ročníky: 1, 2, 3, 4, 5

Základní podmínky života

- Voda

určen pro ročníky: 3

Vztah člověka k prostředí

- Třídíme odpad

určen pro ročníky: 1, 2, 3, 4, 5

- Voda

určen pro ročníky: 3

- Les ve škole – škola v lese

určen pro ročníky: 4

- Vítání jara

určen pro ročníky: 1, 2, 3, 4, 5

Mediální výchova

- Mediální výchova

určen pro ročníky: 3, 4, 5

2 Učební plán

2.1 Ročníkový

Poznámky k učebnímu plánu: učební plán Montessori se liší od učebního plánu ŠVP Naživo+ verze 2 pouze zařazením výuky Anglického jazyka již od 1. ročníku.

1. stupeň Montessori						
Vyučovací předměty	1	2	3	4	5	ŠVP
Český jazyk a literatura	8	7+1	7+1	7	6+1	35+3
Anglický jazyk	0+1	0+1	3	3	3	9+2
Matematika	4	4+1	4+1	4+1	4+1	20+4
Informatika	x	0+1	0+1	0+1	1	1+3
Kosmická výchova	5	5	6	6+1	7+1	29+2
Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10
Celkem základní	19	18	22	22	23	104
Celkem disponibilní	1	4	3	3	3	14
Celkem v ročníku	20	22	25	25	26	118

3 Učební osnovy

3.1 Český jazyk a literatura

3.1.1 Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět Český jazyk se vyučuje v prvním až pátém ročníku s hodinovými dotacemi pro jednotlivé ročníky odpovídajícími učebnímu plánu. Průřezová témata jsou realizována začleněním do výuky nebo formou různě dlouhých projektů. Vzdělávacím obsahem předmětu Český jazyk jsou: komunikační a slohová výchova (KS), jazyková výchova (J) a literární výchova (LV).

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu Český jazyk:

- směřuje k ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- k osvojování a rozvíjení čtenářských schopností
- vede k využívání různých zdrojů informací

3.1.2 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Všichni vyučující Českého jazyka ve třídách Montessori se dohodli, že k naplňování klíčových kompetencí budou:

Kompetence k učení

- vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání
- zabezpečovat připravené prostředí (Jeho řád, systém, pořádek a dostupnost předmětů dává dítěti příležitost pracovat s takovým materiálem, který mu umožní systematické a logické řešení úkolu.)
- umožňovat samostatnou práci s didaktickými pomůckami
- užívat princip volného pohybu – orientace v prostoru a fixace poznatků pohybem
- dbát na žákův postup jeho vlastním tempem na základě senzitivních období a polarity pozornosti
- vést žáky k plánování a organizaci vlastního učení
- směřovat žáky k třídění informací a jejich uvádění do souvislostí
- uplatňovat metody RWCT
- využívat k práci různé texty, Montessori pomůcky, jazykové příručky a počítačové programy

Kompetence k řešení problémů

- poskytovat možnost vyhledat informace, písemně je zpracovat a verbálně prezentovat

- vést žáky k práci s chybou a k samostatnému ověřování jazykové správnosti
- zabezpečovat postup od konkrétního k abstraktnímu
- nabízet žákům možnost čerpat z vlastních zážitků (zařazování prožitkových metod)

Kompetence komunikativní

- učit žáky zapojovat se do diskuse a dodržovat její pravidla
- vést žáky k prezentaci práce
- zařazovat metody nácviku aktivního naslouchání
- podporovat psaní jako prostředek komunikace

Kompetence sociální a personální

- učit žáky vytvářet společná pravidla
- podporovat vzájemnou spolupráci dětí
- pomocí dramatické výchovy učit žáky zvládat životní situace

Kompetence občanské

- vést žáky k respektování pravidel
- nabízet možnost účastnit se kulturních akcí
- vést žáky k poznávání kulturních tradic

Kompetence pracovní

- rozvíjet jemnou motoriku – zejména při práci s drobným materiálem
- dbát na připravené prostředí – řád, systém, pořádek
- rozvíjet samostatnou práci žáků
- dbát na izolaci obtížnosti – postup po jednotlivých krocích
- podporovat žáky k vytváření knih k jednotlivým projektům
- učit žáky využívat svobodnou volbu – volit si pomůcky, pracovní činnosti, spolupracovníky

3.1.3 Český jazyk a literatura - obsah učiva a získané vědomosti na konci 5. ročníku

Komunikační a slohová výchova-čtení			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas • rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává • čte přiměřeně rychle a plynule se správnou intonací 	<ul style="list-style-type: none"> - čtení jako zdroj informací - technika čtení - práce s textem - čtení vyhledávací 	<p>OSV: Rozvoj schopnosti poznávání</p> <p>MeV: Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení</p>	<p>KV: Práce s odborným textem</p> <p>AJ: Čtení</p> <p>M: Slovní a problémové úlohy</p>

KS – Mluvený projev a naslouchání			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta • volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru • naslouchá mluvenému projevu 	<ul style="list-style-type: none"> - mluvený projev - technika mluveného projevu - správná výslovnost - práce s hlasem a dechem - naslouchání 	<p>OSV: Komunikace</p>	<p>KV: Prezentace výsledků projektů</p> <p>AJ: Komplexní řečové dovednosti</p>

KS – Psaní			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> - píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry (dopis, textová zpráva, příspěvek do časopisu, pozvánka, oznámení) • sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - písemný projev - dopis, textová zpráva, příspěvek do časopisu, pozvánka, oznámení - psaní textu dle osnovy - časová posloupnost, příběh - recept, popis jednoduchého výrobku - sestavení osnovy 	MeV:Tvorba mediálního sdělení	KV:Písemné výstupy z projektů

Jazyková výchova			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky • rozlišuje druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové a zvukové prostředky • odůvodňuje a píše správně: - y/i po měkkých a tvrdých souhláskách - slabiky dě/tě/ně/bě/pě/vě/mě v běžných 	<ul style="list-style-type: none"> - dělení na samohlásky, souhlásky - sluchové rozlišování hlásek, rozlišení délků samohlásek - hlásky, které se jinak píší a jinak vyslovují - psaní a čtení krátkých a dlouhých samohlásek - druhy vět a třídění - tvrdé a měkké souhlásky - ú/ů 	MeV:Tvorba mediálního sdělení	AJ:Abeceda, gramatické jevy

<p>slovesech</p> <ul style="list-style-type: none"> - ú/ů - velká písmena na začátku věty - velká písmena u osobních a místních vlastních jmen - párové souhlásky • <u>zná všechna písmena abecedy</u> • porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová • rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku • určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu • určí rod, číslo, pád a vzor podstatných jmen • pozná základní druhy zájmen a číslovek • časuje slovesa ve všech časech v oznamovacím způsobu • zná pojem přičestí minulé a umí ho vytvořit 	<ul style="list-style-type: none"> - pravidla pro zápis věty - velká písmena - párové souhlásky - abeceda - řazení slov podle abecedy - třídění slov podle významu - slova mnohoznačná a jednoznačná - slova opačného významu - synonyma - nadřazená slova, souřadná, podřazená - významy slova - příbuzná slova - stavba slova- kořen - slovní druhy ohebné, neohebné - tvary slov - mluvnické kategorie (pád, číslo, rod, vzor u podstatných jmen, osobu číslo, čas u sloves) - koncovky podstatných jmen - zájmena, číslovky - slovesa, zvrtná slovesa - přičestí minulé - spisovný jazyk v komunikaci a jazykových projevech 		
---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje slova spisovná a nespisovná • vyhledává základní skladební dvojici ve větě • odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí • užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje • píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách 	<ul style="list-style-type: none"> - základní skladební dvojice - vyhledávání podmětu a přísudku - věta jednoduchá, souvětí - spojovací výrazy - vyjmenovaná a příbuzná slova 		
--	--	--	--

Literární výchova			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je • dokáže dramatizovat vybraný text • volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma • rozdělí různé typy uměleckých a neuměleckých textů • při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy 	<ul style="list-style-type: none"> - práce s textem - volná reprodukce textu - dramatizace textu - zážitkové čtení a naslouchání - přednes básně - psaní textu – básně - literární druhy a žánry (rozpočítadlo, hádanka, báseň, pohádka, povídka, bajka, pověst, divadelní hra, vtip) - základní literární pojmy (text, autor, ilustrátor, nakladatelství, obsah, rejstřík, próza, kapitola, poezie, báseň, verš, rým, sloka, rozpočítadlo, hádanka, pověst, divadelní hra) - práce se stěžejními částmi knihy- obsah, rejstřík dětská literatura - naučná literatura - dětská poezie - dobrodružná literatura - literatura s dětským hrdinou 	<p>MeV:Tvorba mediálních sdělení</p> <p>VMEGS:Evropa a svět nás zajímá</p> <p>EVVO</p> <p>MuV:Kulturní diference</p> <p>OSV:Komunikace</p>	<p>KV:Prezentace projektů</p>

3.2 Anglický jazyk

V Montessori třídách začíná výuka angličtiny již v prvním ročníku s hodinovou dotací 1h týdně, která je rozdělena do alespoň dvou kratších časových úseků.

Výuka probíhá ve shodě s ŠVP Naživo+ verze2, jen pro 1. ročník je připojen obsah učiva a získané vědomosti v následující tabulce.

3.2.1 Anglický jazyk - obsah učiva a získané vědomosti na konci 1. ročníku

Komplexní řečové dovednosti			
Výstupy žáka	Učivo	Mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • vyslovuje správně výrazy v rozsahu daných tematických okruhů • rozumí slovům a jednoduchým pokynům učitele a adekvátně na ně reaguje • rozumí jednoduchým otázkám učitele a odpovídá na ně 	<ul style="list-style-type: none"> - pozdravy - poděkování - barvy - čísla 1-10 - hračky - třída, školní potřeby - rodina - oblékání - Vánoce 	ČJ- správná výslovnost KV-cestování	OSV- Komunikace

3.3 Matematika

3.3.1 Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět Matematika se vyučuje v prvním až pátém ročníku s hodinovými dotacemi pro jednotlivé ročníky odpovídající učebnímu plánu. Matematika se odehrává také v rámci projektového vyučování, aby děti brzy vnímaly matematiku jako součást našeho života a její použití jim přinášelo smysl.

Montessori pomůcky umožňují dětem dosáhnout jejich matematického rozvoje, pochopení algoritmů početních operací a pochopení smyslu celé matematiky, pomocí konkrétního materiálu. V ideálním případě jsou matematické pomůcky nedílnou součástí připraveného prostředí třídy, která pracuje Montessori pedagogikou. Pro děti je práce s pomůckami doporučující, ne však závazná. Proto také pomůcky uvedené u jednotlivých výstupů jsou jen doporučené. Každé dítě má možnost jít i v matematice svojí cestou a k daným výstupům dojít bez práce s pomůckami. Některé děti však pomůcky vedou tak, že jim umožňují mnohem větší přesah učiva, který se týká nejen 1. stupně. Tento přesah je ve školním vzdělávacím plánu označen *.

3.3.2 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Všichni vyučující Matematiky ve třídách Montessori se dohodli, že k naplňování klíčových kompetencí budou:

Kompetence k učení

- zabezpečovat připravené prostředí (jeho řád, systém, pořádek a dostupnost pomůcek dává dítěti příležitost pracovat s takovým materiálem, který mu umožní systematické a logické řešení úkolu)
- dbát na izolaci obtížnosti a postup žáka po jednotlivých krocích
- umožňovat žákovi postup jeho vlastním tempem na základě senzitivních období a polarity pozornosti
- vést žáky k samostatnému plánování a organizaci svého učení
- vést žáky k třídění informací a jejich uvádění do souvislostí
- vést žáky k aplikaci znalostí v ostatních vyučovacích předmětech a v reálném životě

Kompetence k řešení problémů

- umožňovat princip volného pohybu – orientace v prostoru a fixace poznatků pohybem
- umožňovat samostatnou práci s didaktickými pomůckami
- zabezpečovat postup od konkrétního k abstraktnímu
- poskytovat celistvost a propojení poznatků
- učit žáky pojmenovat problém a hledat vhodné způsoby řešení
- poskytovat možnost vyhledávat informace a vyhodnotit výsledky řešení
- s chybou pracovat jako s příležitostí najít správné řešení

Kompetence komunikativní

- vést žáky k užívání přesného a stručného matematického jazyka, včetně symboliky
- podporovat vzájemnou spolupráci dětí
- vést žáky k využívání informačních prostředků

Kompetence sociální a personální

- vést žáky k toleranci a trpělivosti
- vést žáky k úctě k práci vlastní i druhých
- umožňovat žákům samostatnou kontrolu chyb – rychlá a nestresující zpětná vazba, různé typy kontrol
- podporovat v žácích sebejistotu
- komunikovat s žáky na základě respektu a rovnosti – partneři

Kompetence občanské

- vést žáky k vytváření a respektování pravidel
- umožňovat, aby žáci na základě jasných kritérií hodnotili svou činnost nebo její výsledky
- přednostně využívat údaje z regionu a aktuální údaje z praxe

Kompetence pracovní

- rozvíjet jemnou motoriku žáků – zejména při práci s pomůckami
- vést žáky k dokončení započaté práce a následnému úklidu pomůcek na své místo
- umožňovat žákům svobodnou volbu – volba pomůcky, pracovní činnosti, spolupracovníků
- využívat matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech (měření, vážení)
- vést žáky k dodržování zásad bezpečnosti práce (měřicí a rýsovací pomůcky)

3.3.3 Matematika - obsah učiva a získané vědomosti na konci 5. ročníku

Přirozená čísla do 1 000 000			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • Přečte a zapíše čísla do 1 000 000 • orientuje se na číselné ose v oboru do milionu • provádí pamětné i písemné sčítání a odčítání jednoduchých příkladů do milionu • zaokrouhluje na desítky, stovky, tisíce, desetitisíce a statisíce • zná význam závorek, počítá příklady se závorkami • využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení • řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel 	<ul style="list-style-type: none"> - přirozená čísla v oboru do 1 000 000 - číselná řada 0-1 000 000 - orientace na číselné ose - vztahy $< > =$ - číslice (psaní a čtení čísel) - sčítání a odečítání čísel, zápis příkladů do 1 000 000 <ul style="list-style-type: none"> - zaokrouhlování čísel - počítání se závorkami - řešení slovních úloh 		<p>ČJ:Pojmenovávání a spojování množství a slova</p> <p>ČJ:Psaní</p> <p>KV:Lidé a čas</p> <p>Aj:Čísla</p>

Násobilka			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> - zná symboly pro násobení a dělení, násobí a dělí v oboru malé násobilky - násobí deseti, stem, tisícem - násobí písemně jednociferným činitelem - dělí jednociferným dělitelem - dělí písemně jednociferným dělitelem - ovládá pamětné dělení se zbytkem v oboru malé násobilky - řeší slovní úlohy v oboru do milionu 	<ul style="list-style-type: none"> - násobení a dělení - písemné násobení jednociferným a dvojciferným činitelem <ul style="list-style-type: none"> - dělení jednociferným dělitelem a dvojciferným dělitelem - dělení se zbytkem - řešení jednoduchých a složených slovních úloh 	VMEGS:Evropa a svět nás zajímá	

Zlomky a desetinná čísla			
Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • zná pojem zlomek, pozná a dokáže vyznačit polovinu, třetinu a čtvrtinu • pozná desetinné zlomky, desetinná čísla, porovnává desetinná čísla 	<ul style="list-style-type: none"> - číselná osa - polovina, třetina, čtvrtina, desetina - desetinná čísla 		KV:Čas

Závislosti, vztahy a práce s daty

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • vyhledává, sbírá a třídí data • čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy • vyhledává údaje v jízdním řádu MHD a řeší slovní úlohy s časovými údaji • vypočítá aritmetický průměr • sčítá, odčítá, násobí a dělí na kalkulačce, používá kalkulačce ke kontrole • pracuje s údaji v cenících, nakoupí zboží do 1000 Kč • zná jednotky délky, hmotnosti, objemu a času • převádí jednotky hmotnosti a délky • provádí jednoduchá měření • zná římské číslice I-X, L, C, D, M, přečte letopočet, kapitoly v knize 	<ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání a třídění informací ze slovníků, encyklopedií, internetu - grafy, diagramy, tabulky - jízdní řády MHD - aritmetický průměr <ul style="list-style-type: none"> - práce s kalkulačce - ceníky, nákupy mince a bankovky - počítání s penězi do 1 000 - měření a vážení, různá měřidla - jednotky délky - jednotky hmotnosti, objemu, času - převádění jednotek hmotnosti, délky - odhad výsledků, kontrola výpočtů - římské číslice 	<p>OSV:Komunikace OSV:Řešení problémů EVVO:Ekosystémy EVVO:Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p>	<p>ČJ:Vyhledávací čtení ČJ:Naučná literatura ČJ:Obsah, rejstřík KV:Práce na projektech KV:Příprava pokrmů</p>

Geometrie

Výstupy žáka	Učivo	Průřezová témata	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> • rozezná, pojmenuje a vymodeluje jednoduchá tělesa, nachází v realitě jejich reprezentanty • narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici), užívá jednoduché konstrukce • sestrojí rovnoběžky a kolmice • změří a vypočítá obvod čtverce a obdélníku • určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu • rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru 	<ul style="list-style-type: none"> - prostorové útvary – krychle, kvádr, válec, koule, kužel, jehlan, hranol * elipsoid, ovoid - přímka, lomená čára, křivá čára (křivka) - rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh) - základní geometrické pojmy (bod, přímka, úsečka, polopřímka, různoběžky, rovnoběžky, trojúhelník, čtverec, obdélník, čtyřúhelníky, n – úhelníky, strana, základna, výška, úhel, kružnice, kruh – střed, průměr, poloměr, vzájemná poloha kruhu a přímky – průsečík, *tečna, sečna, mimoběžná přímka, tětiva, půlkruh, úseč, výseč - vzájemná poloha dvou přímek v rovině - přesnost a čistota rýsování (práce s kružítkem, pravítkem, trojúhelníkem s ryskou) - konstrukce trojúhelníků, čtverců, obdélníků, kružnic - kružnice, kruh, (střed a poloměr) - úsečka - polopřímka, opačné polopřímky - obsah obrazce ve čtvercové síti - jednotky obsahu, délky - osa souměrnosti, souměrné útvary - obvod trojúhelníku a čtyřúhelníků 		<p>KV:Práce se stavebnicí</p> <p>KV:Modelování</p> <p>KV:Kresba</p> <p>KV: Skládání papíru</p>

3.4 Informatika

Výuka předmětu Informatika probíhá ve shodě s ŠVP Naživo+ verze2

3.5 Kosmická výchova

3.5.1 Obsahové vymezení předmětu

Kosmická výchova je integrujícím prvkem pedagogiky M. M., její teorie i praxe. Pojem „Kosmická výchova“ je obdobou toho, jak chápal svět Jan Ámos Komenský, tedy souvislost všech věcí, jednotný celek. Na prvním stupni je to společný název pro prvouku, přírodovědu, vlastivědu, výtvarnou výchovu, hudební výchovu a praktické činnosti.

Odpovídání na otázky dětí vychází z celku a vysvětluje se na základě jednotlivých částí, aby děti pochopily souvislosti. Integrace oblastí a témat zahrnutých v Kosmické výchově pomáhá dítěti pochopit řád světa, vžít se a existovat v něm, najít své místo a naučit se zacházet se sebou i s okolím. Není důležité, aby se děti naučily vše, co existuje, ale mají mít tolik času, aby se mohly do jednotlivých oblastí ponořit.

Kosmická výchova představuje integraci témat zahrnutých v oblastech Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce, Umění a kultura. Součástí jsou také náměty, pohybové.

Pro praktickou realizaci nejlépe vyhovuje integrace tematických projektů. Aktivity v rámci projektů jsou voleny tak, aby děti mohly spolupracovat, vzájemně si radit a pomáhat, pracovat ve skupinách pro společný cíl a na společném řešení problému. Ze společné činnosti (evokace, naladění, společné aktivity během projektu) vycházejí náměty a nabídky pro individuální práci dětí. Při práci na projektech získávají děti propojené informace, které umožňují globální pohled na svět.

Podle pedagogiky M. Montessori jsou jazyk a matematika cesty k poznávání světa a svět jako součást „kosmu“ existující ve vzájemných souvislostech. Při plnění úkolů jednotlivých témat tedy děti prakticky využívají své znalosti z jazyka a matematiky - trénují čtení, psaní, gramatiku, počítají slovní úlohy, sestavují příběhy, dopisy a básničky, zkoumají skutečné věci, k tématu jsou připraveny encyklopedie a knihy, písničky, výtvarné náměty a také se jde vždy do skutečného světa – na exkurzi, výstavu, výlet.... Některé tematické celky jsou zařazovány do programu pobytu v přírodě. Využívají se autentické zážitky dětí, jejich zájem a naladění se věnovat určité oblasti.

Projekty doplňují pokusy a experimenty, při kterých se děti učí pracovat samy podle návodu a zaznamenávat si výsledky svých pozorování. Z jednotlivých témat projektů vychází také náměty pro výtvarné a praktické činnosti dětí. Všechny potřebné pomůcky, výtvarný a pracovní materiál a zdroje informací jsou k dispozici v rámci připraveného prostředí. Učitel podle potřeby a náročnosti práce pracuje s celou skupinou dětí, vysvětlí práci dětem a ty si pak činnost zvolí v rámci své individuální práce.

Jednotlivé projekty

Projekty vycházejí z oblastí vzdělávání v Kosmické výchově. Obsahují mnoho souvisejících tematických celků. Výběr a časovou dotaci témat volí učitel podle zájmu dětí s ohledem na přiměřenou náročnost. Témata z oblasti Kosmické výchovy jsou propojena s očekávanými výstupy oborů Český jazyk a literatura, Matematika, IT, Anglický jazyk a s průřezovými tématy.

Oblasti vzdělávání v Kosmické výchově“

1. Sluneční soustava
2. Podmínky pro vznik života
3. Vývoj života na naší planetě
4. Kontinenty
5. ČR
6. Roční období
7. Vývoj člověka, lidstva
8. Lidské tělo
9. Živá příroda

3.5.2 Časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět Kosmická výchova se vyučuje v prvním až pátém ročníku s hodinovými dotacemi odpovídajícími učebnímu plánu. Výuka je realizována převážně formou různých dlouhých projektů, do nichž jsou začleněna i průřezová témata. Nezanedbatelná část výuky probíhá mimo budovu školy – v blízkém okolí školy, různých částech obce. K preferovaným formám výuky patří i exkurze do různých institucí a do zajímavých přírodních lokalit.

3.5.3 Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Všichni vyučující Kosmické výchovy ve třídách Montessori se dohodli, že k naplňování klíčových kompetencí budou:

Kompetence k učení

- využívat projektové učení
- do projektů zapojovat prožitky a dramatickou výchovu
- využívat elipsu jako součást motivace k projektu
- podporovat propojení témat do všech oblastí učení
- vést žáka k plánování a organizaci jeho učení
- podporovat sebehodnocení při práci
- vést žáka k třídění informací a uvádění poznatků do souvislostí
- využívat metody RWCT
- využívat Internet, encyklopedie, odborné časopisy, atlasy
- používat základní hudební terminologii

Kompetence k řešení problémů

- poskytovat možnost vyhledávat informace a vyhodnotit výsledky řešení
- zabezpečovat postup od konkrétního k abstraktnímu
- seznamovat žáky s regionálními problémy, jejich příčinami a společně hledat možná řešení
- zadávat úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

- podporovat tvořivost žáků

Kompetence komunikativní

- vést žáky k vyhodnocení, formulaci a prezentaci získaných výsledků své práce
- učit žáky výstižně vyjadřovat názory a myšlenky a vhodnou formou je obhájit
- vést žáky k aktivnímu využívání všech smyslů při zkoumání okolní reality
- učit žáky zapojovat se do diskuze a dodržovat její pravidla
- vést žáky k porozumění základním hudebním textům

Kompetence sociální a personální

- vést žáky toleranci, trpělivosti a respektu k práci a názorům druhých
- podporovat vzájemnou spolupráci dětí (děti se učí od sebe navzájem)
- umožňovat žákům samostatnou kontrolu chyb (rychlá a nestresující zpětná vazba)

Kompetence občanské

- vést žáky k vytváření a respektování pravidel
- vést žáky k chápání a dodržování zásad ochrany přírody
- aktivně spolupracovat s ekologickými organizacemi
- vést žáky k aktivnímu zapojení do dění v obci
- vést žáky k respektování tradic obce a vlasti
- učit žáky poskytnout první pomoc
- seznamovat žáky s naším kulturním dědictvím
- snažit se zapojovat žáky do kulturního dění

Kompetence pracovní

- rozvíjet schopnost žáků samostatně pracovat
- umožňovat žákům svobodnou volbu (pomůcky, činnosti, spolupracovníci)
- zařazovat do výuky exkurze
- zohledňovat rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků
- vést žáky ke koncentraci na pracovní výkon, dokončení práce
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k manuálním činnostem
- vést žáky k dodržování bezpečnosti práce a hygienických pravidel
- vést žáky k šetrnému zacházení se svěřenými pomůckami, nástroji, nářadím a vybavením

3.5.4 Kosmická výchova - obsah učiva a získané vědomosti na konci 5. ročníku

1. Sluneční soustava				
Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • používá pojmy vesmír, planeta, sluneční soustava, hvězda, souhvězdí, družice, gravitace • pozoruje, popíše a porovnává viditelné proměny na obloze během roku (Měsíc, hvězdy, planety, Slunce) 	<ul style="list-style-type: none"> - vznik Vesmíru a Sluneční soustavy (Velký třesk, křesťanské pojetí) - planety Sluneční soustavy a Galaxie - Mléčná dráha - vzdálenosti od Slunce, velikost planet (mandarinkový model) - Země- složení (průřez) – voda, pevnina - zemská gravitace, Slunce - střídání dne a noci, ročních období - základní souhvězdí severní hvězdné oblohy 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytleská jednoduchý rytmus podle vzoru • pohybem vyjádří hudbu a pocity (tanec planet) • dokáže taktovat 2/4 takt <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpozná a pojmenuje linie, tvary, barvy a objekty, porovnává je a třídí • zobrazuje svoji fantazii a životní zkušenosti • zvládne rozfukávání barev • modeluje z různých materiálů <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • mačká, lepí, stříhá, překládá a skládá papír, karton • vytváří jednoduché prostorové modely z papíru • pracuje podle slovního návodu a předlohy 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - rytmus - pohybové vyjádření hudby - taktování <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení smyslové citlivosti - barvy základní, doplňkové - technika rozfukávání barev - modelování (plastelína) - výtvarné vyjádření prožitků <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> - výroba modelů z papíru a dalších materiálů - jednoduché pracovní operace a postupy - stříhání, lepení, překládání, mačkání papíru 	<p>M- sčítání a odečítání čísel, zápis příkladů do 1 000 000</p>

2. Podmínky pro vznik života

Výstupy žáka	Učivo -obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si podmínky života na Zemi • provádí jednoduché pokusy s vodou, vzduchem, půdou, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti • změří délku, čas, hmotnost, objem a teplotu pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů • založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu • vysvětlí vznik půdy 	<ul style="list-style-type: none"> - základní podmínky života na Zemi - vznik Země – první život - pohyb kontinentů, vznik jednotlivých oceánů a život v nich <u>Voda:</u> - koloběh vody v přírodě - výskyt, vlastnosti a skupenství vody - pokusy s vodou, - ochrana vody. - voda v našem okolí - vodní toky a plochy <u>Vzduch:</u> - vesmír – plyny – vzduch. - vlastnosti, složení a proudění vzduchu - ptáci, létání (technika) <u>Světlo a teplo:</u> - Slunce - výroba energie <u>Půda:</u> 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje hlas mluvený a zpěvný • dbá na správné dýchání při zpěvu • zpívá píseň o vodě • taktuje 3/4 takt • pozná podle sluchu vybrané nástroje symfonického orchestru <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • maluje vodovými a temperovými barvami • užívá různé druhy štětců • používá barevné spektrum, vytváří odstíny barev <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pěvecký a mluvený projev - zpěv písní a dýchání při něm - 3/4 takt - poslech: B. Smetana-Vltava - symfonický orchestr <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - malba vodovými a temperovými barvami - práce se štětcem - míchání barev - teplé a studené odstíny barev <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • základní podmínky pro pěstování rostlin • půda, její vlastnosti a zpracování • práce dle písemného 	<p>ČJ-čtení jako zdroj informací</p> <p>M- měření a vážení, různá měřidla</p> <p>M-jednotky délky, hmotnosti, objemu</p> <p>EVVO-základní podmínky života</p> <p>EVVO-ekosystémy</p>

<ul style="list-style-type: none"> • pozná důležité nerosty, horniny, zná jejich využití • vysvětlí pojem potravní řetězec a uvede příklad 	<ul style="list-style-type: none"> - složení, typy půdy, geologické složení - horniny, nerosty <u>Potrava:</u> - potravní řetězec - životní podmínky rostlin a živočichů - rozmanitost života na Zemi 	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování 	<p>návodu</p>	
--	---	--	---------------	--

3. Vývoj života na naší planetě

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • pracuje s časovými údaji a časovou přímkou • využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy. • využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti 	<p>Vývoj života na naší planetě:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Velký třesk - vznik Vesmíru, Země - Prahory a starohory - Prvohory - Druhohory - Třetihory - Čtvrtohory - Časová přímka - Vývoj rostlin a živočichů - Vývoj člověka 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • doprovodí písně hrou na rytmické hudební nástroje • zná pojmy notová osnova, noty, houslový klíč • rozlišuje notu celou, půlovou a čtvrt'ovou • dokáže se vyjadřovat pohybem (pantomima) <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • maluje a kreslí různými materiály • dokáže kresbou vystihnout tvar • zobrazuje svoji fantazii • prezentuje svou práci před spolužáky <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • volí vhodné pracovní pomůcky a nástroje vzhledem k použitému materiálu • modeluje z různých materiálů • vyřezává • udrží pořádek na pracovním místě • dodržuje zásady bezpečnosti při práci s nožem 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - hra na hudební nástroje z Orffova instrumentáře - notová osnova, nota - dramaturgie písní - vývoj hudby od pravěku <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - kresba pastelkami, voskovkami - ukázky z díla Z. Buriana - pravěk - prezentace výtvarného díla <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • modelování • vyřezávání a vydlabávání z přírodnin • bezpečnost práce 	<p>ČJ- čtení vyhledávací</p> <p>M- jednotky času</p> <p>EVVO- ekosystémy</p>

4. Kontinenty

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • určí světové strany na mapě • rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map • vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli • vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, porovná je s naším regionem • zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest • pozná jednotlivé kontinenty na glóbu i na mapě • orientuje se na mapě Evropy, určí polohu jednotlivých států vzhledem k ČR, najde hlavní města 	<ul style="list-style-type: none"> - globus - pevnina x voda - modely zeměpisných pojmů - pokusy - rovník, poledník, rovnoběžka - pojem mapa – náčrty - mapa kontinentů - kontinenty, základní charakteristika - Evropa - státy Evropy - cestování 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpívá vybrané písně • doprovází písně na rytmické hudební nástroje • využívá tanečních kroků při skupinové pohybové aktivitě • pohybuje se podle daného rytmu • taktuje 4/4 takt • poslouchá různé hudební žánry • pozná varhanní hudbu <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • maluje temperovými barvami • volí vhodné prostředky pro své vyjádření • vyjadřuje výtvarně nové prožitky • komunikuje o obsahu svých děl <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • připraví tabuli pro jednoduché stolování • vytváří jednoduché prostorové 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - hra na hudební nástroje z Orffova instrumentáře - typická hudba kontinentů, národů - tanec a rytmus - taktování - různé hudební žánry - píseň o kontinentech <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - malba temperami - výtvarné osvojení skutečnosti - mandaly, ornamenty - umělecká tvorba přírodních národů - rozhovor o výtvarném díle <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • příprava jednoduchých jídel typických pro kontinenty, státy • stolování 	<p>ČJ- zážitkové čtení a naslouchání</p> <p>VMEGS- Objevujeme Evropu a svět</p> <p>MuV-Kulturní diference</p>

		tvary z papíru a přírodních materiálů <ul style="list-style-type: none"> • dovede tapetovat, polepovat	<ul style="list-style-type: none"> • tvarování přírodních materiálů • polepování, tapetování	
--	--	---	---	--

5. Česká republika

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> - určí hlavní a vedlejší světové strany v přírodě i na mapě - orientuje se v okolí školy, v místní krajině - orientuje se v plánu obce Horka nad Moravou - zná základní údaje z historie a současnosti obce - pozná významná místa a kulturní památky Olomouce a okolí - orientuje se na vlastivědné mapě - vyhledá ČR a sousední státy na mapě Evropy - najde na mapě ČR jednotlivé kraje, popíše jejich polohu - zná základní informace o Praze - pozná státní symboly ČR - zná pojmy vláda, parlament, prezident, zákon - zná svoje základní práva a povinnosti - ukáže na mapě ČR významná města, řeky a pohoří - charakterizuje podnebí ČR 	<ul style="list-style-type: none"> - domov - <u>Zeměpis:</u> - obec - region, krajské město Olomouc a okolí - místní krajina - folklór, tradice - světové strany - mapy obecně zeměpisné a tematické - regiony ČR - naše vlast - Praha - státní instituce a symboly - podnebí ČR 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • dle svých možností zazpívá hymnu ČR • sezná se s tvorbou B. Smetany a A. Dvořáka • zná nejdůležitější údaje o těchto skladatelích • poslouchá jejich vybrané skladby • pozná opakující se téma v daném hudebním díle <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • prohloubí a zdokonalí si techniku kresby • zvládá kresbu rudkou a uhlem • kreslí a maluje 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - hymna ČR - tvorba B. Smetany a A. Dvořáka - poslech - hudební styly – pochod, ukolébavka, tanec - hudba vážná a populární <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - techniky kresby - kresba různým materiálem (rudka, uhl) - výtvarné zpracování skutečnosti 	<p>M-</p> <p>zaokrouhlování čísel</p> <p>OSV-</p> <p>Komunikace</p> <p>VDO-Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p> <p>EVVO-Vztah člověka k prostředí</p>

<ul style="list-style-type: none"> • popíše některé lidové zvyky a tradice • na příkladech porovná minulost a současnost • vypráví některé staré české a místní pověsti • zná některé významné osobnosti a památná místa českých dějin • popíše charakteristické rysy způsobu života v pravěku, středověku a dnes • seznámí se s příklady hlavních architektonických slohů (Olomouc) 	<p><u>Dějiny:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - báje, mýty, pověsti, legendy. - historické slohy románský, gotický, barokní, renesanční, 19. století, současnost. - historické postavy (vládci) - významné osobnosti písemnictví, literatury, vědy, techniky a politiky 	<p>architekturu</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestaví v prostoru objekty z různých materiálů <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestavuje stavebnicové prvky • pracuje podle obrazového návodu 	<p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • prostorové stavebnice (Kapla, Lego...) • jednoduchý návod 	
--	--	--	---	--

6. Roční období

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • popíše některé lidové a místní zvyky a tradice • orientuje se v čase, zná rozvržení svých denních činností • vysvětlí střídání ročních dob • pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích 	<ul style="list-style-type: none"> - změny v přírodě ČR - rituály, zvyky a obyčeje - podnebná pásma – čas - kalendář (den, měsíc, rok) - hodiny 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • zpívá jednoduché lidové písně a koledy • zvládne jednoduché taneční kroky na lidovou hudbu • dokáže se vyjadřovat pohybem (pantomima) • rozliší pochodový, polkový a valčíkový rytmus • vytleská jednoduchý rytmus podle říkadel a písní • rozliší hudbu vokální a instrumentální <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • maluje různými materiály • ilustruje říkanku, pohádku, příběh • pozná ilustrace známých českých ilustrátorů <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • sestavuje stavebnicové prvky • mačká, trhá, lepí, stříhá a překládá papír a textil • z různého materiálu vytváří jednoduché výrobky lidových tradic • podílí se na výrobě kalendáře nebo hodin 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - píseň lidová a umělá, příležitostná (koledy) - hudební výrazové prostředky (rytmus) - dramaturgie písní - hudba vokální a instrumentální - pochod, polka, valčík <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvíjení smyslové citlivosti - ilustrace literárního díla - motivace založená na fantazii a smyslovém vnímání - ilustrátoři dětských knih (Lada, Sekora, Pilař, Miller, Born, Zmatlíková, Trnka, Čapek) <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • plošné stavebnice (Puzzle) • tradiční lidové výrobky • výroba kalendáře, hodin 	<p>ČJ-přednes básně</p> <p>ČJ-literární druhy a žánry</p> <p>EVVO- Ekosystémy</p>

7. Vývoj člověka, lidstva

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • popíše některé lidové a místní zvyky a tradice • orientuje se v čase, zná rozvržení svých denních činností • na příkladech porovná minulost a současnost • chápe nutnost tolerance k odlišnostem spolužáků i ostatních lidí • popíše charakteristické rysy způsobu života v pravěku, středověku a dnes • vyvodí pravidla soužití ve škole, třídě a chápe nutnost jejich dodržování 	<ul style="list-style-type: none"> - různé pohledy na vznik života: - časová přímka, - jednotlivé fáze vývoje lidstva (prahory,) - význam jednotlivých žvlů (pranostiky....), - počátky zemědělství, - etnické skupiny – zvyky, barva pleti, životní styl. - vliv člověka na životní prostředí - mezilidské vztahy v průběhu vývoje lidstva, změna životních hodnot. - rodokmen. - vývoj člověka 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • doprovodí vybrané písně na zobcovou flétnu • zná pojem taktová čára, repetice • pozná dynamická znaménka <i>p, mf, f</i> • zná stupnici C dur <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvládá papírovou mozaiku • modeluje z hlíny • popíše výsledky své práce • posuzuje rozdíly ve výtvarném vyjádření umělců <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • navléká jehlu, přišíje knoflík • stříhá a sešíje textílii 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - kánon - notová osnova, nota, taktová čára, repetice, dynamická znaménka - hra na zobcovou flétnu - stupnice Cdur <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - kombinace barev - mozaika, keramika - vnímání hmatem - komunikace o výtvarném díle - umělecká díla historie a současnosti - návštěva galerie, muzea - druhy výtvarného umění – malířství, sochařství, grafika, architektura, fotografie <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • stříhání textilu • šití jednoduchým stehem • přišívání knoflíku 	<p>OSV-mezilidské vztahy</p> <p>MuV-Etnický původ</p>

8. Lidské tělo

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky • vyjmenuje části lidského těla, důležité orgány a jejich funkci, zná smyslová ústrojí • uvědomuje si škodlivost kouření • rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po narození • účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek • rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy • projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům • vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi 	<ul style="list-style-type: none"> - části lidského těla - smysly - orgány - kosti - pozorování (vzájemné, pomocí zrcadla) - pokusy s lidským tělem (hmotnost, teplota....) - hygiena a návyky: pohyb, zdravý životní styl, strava, oblečení - režim dne - psychická stránka člověka - charakter - temperament - nálady - náročné životní situace - mezilidské vztahy - základy první pomoci – prevence - tíšňová volání - nemoci – léčba, léčivé rostliny - vliv životního prostředí 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje tón a zvuk • pozná a podle zvuku určí vybrané hudební nástroje dechové, smyčcové, klávesové a bicí • dbá na správné dýchání a držení těla při zpěvu a hře na zobcovou flétnu • poslouchá různé hudební žánry <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreslí a maluje lidské postavy, portréty • barevně vyjádří své pocity a nálady • používá barevný kontrast • tvaruje papír • vyjadřuje výtvarně nové prožitky 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - tón a zvuk - hudební nástroje - hra na zobcovou flétnu - hlasová hygiena - vážná a populární hudba <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - lidská postava, portrét - teorie barev - rozvíjení smyslové citlivosti - tvarování papíru (model jídla) - 	<p>TV-Zdraví</p> <p>TV-Pohybové dovednosti</p> <p>OSV-Mezilidské vztahy</p> <p>OSV-Komunikace</p> <p>VDO-Občanská společnost a škola</p>

<p>lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)</p> <ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události • ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc • předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek • dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných 	<p>na člověka, prenatální vývoj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývoj lidského jedince + výchova k rodičovství. - jedinečnost každého člověka – otisky, DNA. 	<p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • seznámí se s přípravou jednoduchých pokrmů studené kuchyně • zná pravidla správného stolování a společenského chování • orientuje se v základním vybavení kuchyně • udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, zásady hygieny a bezpečnosti práce 	<p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> - příprava občerstvení studené kuchyně (jednohubky, chlebíčky, pomazánky) - základní vybavení kuchyně - hygiena a bezpečnost práce 	
--	--	--	---	--

9. Živá příroda

Výstupy žáka	Učivo – obsah	Výstupy žáka ve vzdělávacích oblastech Umění a kultura, Svět práce	Učivo-obsah vzdělávacích oblastí Umění a kultura, Svět práce	Mezipředmětové vztahy a Průřezová témata
<ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje domácí a hospodářská zvířata • zařadí běžně se vyskytující živočichy a rostliny žijící v určitých přírodních společenstvech (pole, louky, les, rybník, řeka, blízkost lidských obydlí) • charakterizuje tato společenstva • popíše stavbu těla a způsob života běžně se vyskytujících živočichů, rostlin a hub • vyjmenuje rostlinná patra • vysvětlí pojem potravní řetězec a uvede příklad • ví, co znamená rovnováha v přírodě, a uvede důsledky jejího porušení • řídí se pravidly chování 	<ul style="list-style-type: none"> - rostliny - podmínky života rostlin - živočichové – bezobratlí, obratlovci - houby - rovnováha v přírodě - vliv člověka na životní prostředí - ohleduplné chování k přírodě - ochrana přírody - CHKO Litovelské Pomoraví 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozliší zvuk a tón • zpívá vybrané písně s přírodní tematikou, lidové i umělé • pozná trampské písně • naslouchá ukázkám vážné hudby • vyjadřuje hudbu pohybem <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvládá frotáž a koláž z různých materiálů • zpracuje přírodní materiál v rovině i prostoru • pracuje s lepidlem • zvládne kombinaci různých technik • vytváří prostorové objekty v přírodě <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • aranžuje přírodní materiál • ošetřuje a pěstuje pokojové 	<p>HV</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvuk a tón - hudební hádanky, zvuky zvířat - písně s přírodní tematikou - trampská píseň - poslech skladeb s motivem přírody (Karneval zvířat, Pěť a vlk...) - tanec a dramatické ztvárnění světa zvířat <p>VV</p> <ul style="list-style-type: none"> - frotáž - koláž z různých materiálů - práce s přírodním materiálem - kombinované techniky - prostorové útvary a formy - fotografování kytěk v přírodě <p>PČ</p> <ul style="list-style-type: none"> • aranžování čerstvých i 	<p>ČJ- čtení jako zdroj informací</p> <p>EVVO- Ekosystémy</p> <p>EVVO-Lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <p>EVVO-Vztah člověka k prostředí</p>

<p>v CHKO a v přírodě</p> <ul style="list-style-type: none"> • stručně charakterizuje hlavní důvody zřízení CHKO Litovelské Pomoraví 		<p>rostliny</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná množení rostlin odnožemi a řízkováním • volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a nářadí • dodržuje zásady bezpečnosti práce na školním pozemku 	<p>sušených květin</p> <ul style="list-style-type: none"> • péče o pokojové rostliny – zalévání, kypření, přesazování • práce na školním pozemku • bezpečnost práce na školním pozemku 	
---	--	---	--	--

3.6 Tělesná výchova

Výuka probíhá ve shodě s ŠVP Naživo+ verze2. Důraz je kladen na nesoutěživé formy výuky.

4 Školní projekty

4.1 Projekty sdílené s ŠVP Naživo+ verze2

- Třídíme odpad
- Dětská práva
- Voda
- Les ve škole – škola v lese
- Naše obec – Horka nad Moravou
- Olomouc
- Významné dny
- Den Země
- Vítání jara
- Děti a svět

4.2 Projekty ŠVP Montessori

4.2.1 Pobyt v přírodě

4-5denní pobyt žáků v zajímavé lokalitě. Koná se v závěru školního roku. Je vyvrcholením celoroční práce a praktickým završením výuky v daném ročníku. Žáci zde mohou v různých aktivitách aplikovat získané poznatky. Poznají se navzájem v jiném prostředí, posílí se sociální vazby. Důraz je kladen na prožitky, praktické poznávání přírody i kulturního dědictví.

4.2.2 Mediální výchova

V průběhu 3. – 5. ročníku se žáci postupně seznámí s těmito tématy:

3. r. – časopis

4. r. – rozhlas

5. r. – televize, reklama

Začlenění průřezových témat a tématických okruhů:

Mediální výchova

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Stavba mediálních sdělení
- Tvorba mediálních sdělení
- Práce v realizačním týmu

4.2.3 Další projekty

Další projekty se kryjí s oblastmi vzdělávání v Kosmické výchově, jejich výstupy a obsahové vymezení jsou v učebních osnovách.

1. Sluneční soustava
2. Podmínky pro vznik života
3. Vývoj života na naší planetě
4. Kontinenty
5. ČR
6. Roční období
7. Vývoj člověka, lidstva
8. Lidské tělo
9. Živá příroda

5 Hodnocení žáků

Do první třídy přicházejí děti s dychtivostí učit se, s původní, vrozenou vnitřní motivací. Tuto vnitřní motivaci je nutné rozvíjet a podporovat. K jejímu dobrému rozvinutí je zapotřebí zpětná vazba založená na hodnocení individuálního pokroku žáka. Pracuje se s chybou, žáci mají právo dělat chyby, chyba je příležitost naučit se danou věc lépe. Žáci se dozvědí, který výsledek je správný a kdy je potřeba ještě dále pracovat. Dává se víc prostoru sebehodnocení a práci ve skupině. Montessoriovské pomůcky vždy obsahují zpětnou vazbu, dítě má možnost zkontrolovat samo výsledky své práce. To umožňuje vlastní posouzení výsledků a možnost dovést úkol k správnému řešení. Přirozenou volbou způsobu hodnocení je ve škole Montessori širší slovní hodnocení. Hodnocení se vztahuje k dosahování očekávaných výstupů a rozvoji klíčových kompetencí. Dítě samo sleduje svoji činnost a splněné úkoly v hodnotících tabulkách.

Způsob hodnocení: **slovní hodnocení**

5.1 Základní pravidla pro použití slovního hodnocení:

- Slovní hodnocení poskytuje zpětnou vazbu týkající se průběhu a výsledku činností žáka.

- Při slovním hodnocení se klade důraz na vhodnou formulaci se zaměřením na daný problém, na činnost. Dává se přednost pozitivnímu vyjádření.
- Kvalitní slovní hodnocení může být rovněž hodnotným východiskem pro rozhovor o výsledcích žáka s ním samotným a s jeho rodiči.
- Žák dostává informace o tom, jakým způsobem může dosáhnout lepších výsledků v problémových oblastech.
- Učitel hodnotí osobní pokrok žáka, porovnává jeho aktuální výkon s předchozími výsledky práce a neporovnává s ostatními.
- Hodnocení je vždy adresné a osobně se obrací k žákovi.
- Učitel zvyšuje sebejistotu žáků zaměřením se na pozitivní výsledky.
- Oceňuje se snaha, píle, iniciativa, schopnost kooperace.
- V průběhu vzdělávání a výchovy jsou rodiče žáků informováni slovním zápisem nebo konzultacemi.
- Součástí hodnocení je portfolio.
- Kriteria hodnocení vyjadřují schopnost dosahování klíčových kompetencí.

5.2 Základní kritéria pro hodnocení:

- Žák společně s učitelem vypracovává týdenní individuální plán s doporučením i oceněním učitele.
- Děti jsou vedeny k sebehodnocení: zápisy do plánů, zpětná vazba při kontrole chyb, rozhovor s učitelem, s ostatními dětmi.
- Dítě i učitel zaznamenávají průběh práce.
- Žák si zakládá hotové práce do portfolio.
- Pomůcky, pracovní listy a sešity si dítě porovná s „kontrolou“.
- Na závěr učebního tématu a na konci 5. ročníku zpracují všichni žáci stejný test.
- Učitel soustavně pozoruje a diagnostikuje žáka.